Betico Croes buiten spel

PIERRE HUYSKENS

Zoals de Antilliaanse Zaken er nu voor staan, zal Betico Croes op 1 januari, formeel begin van de status aparte van Aruba, geen vuurwerk afsteken. Het is, gegeven de omstandigheden vlak na de verkiezingen, ook niet waarschijnlijk dat zijn tegenstander mr. Henny Eman hem in de morgen van het nieuwe jaar zal omarmen, uit dank voor het verwerven van die status, helemaal immers het werk van Betico, met steun van de MEP. Te veel haat en nijd staan zo'n accolade Croes/Eman in de weg, omdat zij er beiden alles aan hebben gedaan elkaar nooit meer te kunnen zien of luchten. Eman zal overigens wél vuurpijlen afsteken, met een nauwelijks verholen duivelse voldoening over het feit dat niet Croes maar hij aan de nieuwe status leiding kan geven.

Zo immers heeft het electoraat het gewild: ,,Der Mohr Croes kann gehen.'' Hij heeft met algemene instemming, óók van zijn politieke tegenstanders, Aruba weten los te maken uit het geforceerde en door Curaçao te zeer gedomineerde Antilliaanse verband, maar daarvoor waren Betico en zijn MEP net goed genoeg. De ware democratie hadden zij niet in pacht, dus wordt dat Arubaanse leiderschap nu herverdeeld door Eman en zijn volgelingen. Croes heeft, met zijn Latijnse hang naar drama, zich al gevoeld als Winston Churchill die, nadat hij de oorlog had gewonnen, door het Britse volk werd afgedankt.

In de eerste Haagse reacties op de Antilliaanse verkiezingen wordt de nederlaag van Betico Croes met instemming begroet. Hoe gerechtvaardigd die instemming is, zal nog moeten blijken uit het alternatief dat nu voor het leiderschap, zoals Croes dat belichaamde, geconstrueerd gaat worden. Haagse stemmen, zowel uit de VVD als de PvdA (het CDA is nog voorzichtig), vinden dat het leiderschap bij een coalitie zal moeten berusten — een gedeeld en intern gecontroleerd leiderschap dus, waarin niet meer de strapatsen mogelijk zijn die onder het MEP-bewind aan de orde van de dag waren. De MEP stinkt, heeft mr. Henny Eman consequent den volke kond gedaan: de MEP doet aan nepotisme en zelfs corruptie. Emans kreten waren niet mis, vonden zelfs gehoor bij de geestelijkheid die politiek stelling nam tegen de MEP! Electoraal kaasje voor Eman waren uiteraard de bezuinigingsmaatregelen waarmee de Arubaanse overheid (lees: de MEP) de eilandelijke financieel-economische wansituatie trachtte te ordenen. Croes heeft de verkiezingstactiek van Eman proberen te ontzenuwen, heeft ook uitgelegd hoe het met de zogenaamd ,,verdwenen'' 300 miljoen van Lago is gegaan (er zouden kostbare infrastructurele verbeteringen mee zijn gefinancierd) en nam verder de kreten van Eman voor wat zij in een Latijns-Amerikaanse verkiezingsstrijd en binnen de kleinschaligheid van een druk roddelend eiland waard zijn. Maar hij rekende, met zijn politiek verstand, al op een nederlaag, ofschoon hij dacht met het plan-Melchior nog een klap te maken die in de stembusstrijd nog een daalder waard zou kunnen zijn. Dat plan voorziet immers in een geschakeerde reanimatie van de Arubaanse economie na Lago, maar het werd in het Nederlandse parlement verdacht gemaakt, iets dat Henny Eman en de zijnen niet is ontgaan.

Croes en zijn MEP waren, kortom, niet écht populair meer, als gevolg van zóveel soms brutaal gemaakte fouten dat men hen de opschoning van de Arubaanse economie als noodzakelijk kwaad niet meer vergeven wilde.

Wat nu dus? De MEP kelderde van 13 naar 8 zetels maar is nog altijd de grootste fractie in het 21 zetels tellende Arubaanse parlement. De Arubaanse Volkspartij van mr. Henny Eman telt 7 zetels, maar heeft de steun van twee kleinere partijen, PDA en ADN die elk 2 zetels hebben veroverd. Eman zou dus een coalitie kunnen gaan leiden met een sterkte van 11 zetels. Waar tegenover de MEP als kampioen van de status aparte met dus 8 zetels in de oppositie zou moeten. Hoe pakt dat uit?

De Haagse stemmen die beweren dat de nederlaag van de MEP heilzaam is voor de Arubaanse democratie, hebben natuurlijk gelijk, maar het wordt wél gezegd vanuit Nederlandse optiek. Misschien denkt men in Den Haag zelfs dat Betico Croes, eenmaal bekomen van de emotie dat uitgerekend hij niet de eerste premier mag zijn van een zelfstandig Aruba, zijn ideaal niet wil verloochenen en zijn MEP zal overhalen met Emans AVP een regering van ,,nationale eenheid'' te vormen. De ratio van zo'n gedachte zou kunnen zijn dat de MEP de status aparte toch niet vanuit de oppositiebanken kan saboteren, nu de AVP cum annexis geroepen lijken er leiding aan te geven. Met andere woorden: wat móét de MEP nog als oppositiepartij, behalve wat kritisch rommelen in de marge van de Arubaanse politiek.

Anderzijds: kán Emba geloofwaardig blijven als hij op een eventuele toenadering van Croes ingaat om een stevig politiek samenwerkingsverband aan te gaan, met steun van 15 zetels? Het eigenaardige is dat MEP en AVP (de MEP is een afsplitsing van de AVP) in hun primaire politieke ideologie nauwelijks van elkaar verschillen: Aruba zelfstandig, luidt dat credo, en los van Curaçao en recht op een herstelprogram na Lago. Een eventuele regering-Eman zal in verband met het economisch herstel toch dezelfde maatregelen moeten nemen die de MEP wilde doorvoeren — Eman kan in elk geval niet met verwijzing naar de ,,verdwenen'' 300 miljoen zulke (bezuinigings)maatregelen achterwege laten. Ook zijn bewind moet het Arubaanse overheidsapparaat stroomlijnen en ook hij zal resultaten moeten opeisen op grond van het one-million-dollar-project van Leon Melchior.

Maar in de Caraïbische politiek gaan de dingen niet altijd zoals Nederland het wil. Haat en nijd spelen ginds politiek mee, vaak genoeg als onoverkomelijke factoren.

Het kan nog heel interessant worden met het aparte Aruba, nu Croes in eerste instantie buiten spel is gezet.

In: Elseviers Magazine, jrg. 41, no. 48 (30 november 1985), p. 63